

Complexnummer: 520189

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

N.V. Ark's Beschuitfabriek

Aantal complexonderdelen

5

Monumentnummers van complexonderdelen

520190, 520191, 520192, 520193, 520195

Woonplaats

Heerde

Gemeente

Heerde

Provincie

Gelderland

Locatie van het hoofdobject

Zwolseweg 78, 8181 AH te Heerde

Complexomschrijving

Inleiding

FABRIEKS-COMPLEX N.V. ARK'S BESCHUITFABRIEK, gebouwd in 1931 door de uit Den Haag afkomstige architect W.A. van Lensvelt (1887- 1963). Deze architect heeft in Heerde meerdere villa's gebouwd en diverse bestaande gebouwen die vanwege een veranderende functie hiervoor door hem zijn aangepast.

Het fabriekscomplex bevat de volgende onderdelen die onder de rijksbescherming vallen:

- HOOFDGEBOUW (monumentnummer 520190) (bestaande uit kantoor- en ontvangstruimte)
- aangrenzende FABRIEKSHAL MET SHEDDAKEN (monumentnummer 520195)
- BEDRIJFSGEBOUW (monumentnummer 520191) (oorspronkelijk gasfabriek, tegenwoordig grondstoffen opslag en silo)
- BEDRIJFSGEBOUW (monumentnummer 520192) (opslag Technische Dienst)
- Vrijstaande PORTIERSWONING (monumentnummer 520193)

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het fabriekscomplex is met zijn langgerekte voorgevel aan de Zwolseweg die als uitvalsweg de verbinding vormt met het noordelijk gelegen dorp Wapenveld, ten noorden van de dorpskern Heerde gelegen. De bebouwing op het terrein kenmerkt zich door opmerkelijke, aaneengesloten, laagbouw waarbij de twee markante, door zadeldak gedekte torens als enige verticale elementen de aandacht trekken boven de platgedekte voorgevel die op het eerste gezicht geheel symmetrisch lijkt te zijn ingedeeld. Tesamen met de portierswoning (G) is er sprake van een indrukwekkend complex aan fabrieks (bij)gebouwen.

Complexwaardering

FABRIEKSCOMPLEX, gebouwd vanaf 1931 door architect W.A. van Lensvelt, met latere uitbreidingen.

- Van architectuurhistorisch belang vanwege het goede en redelijk gave voorbeeld van de industriële bouwkunst waarbij diverse constructiemethoden en materialen zijn toegepast die kenmerkend zijn voor deze periode zoals staal, beton, sheddaken en Philibertspanten.
- Van stedenbouwkundig belang vanwege zijn ligging aan de Zwolseweg.
- Van cultuurhistorisch belang vanwege het goede voorbeeld van een ensemble van fabrieksgebouwen met recente uitbreidingen die tesamen goed de ontwikkelingsgeschiedenis toont van een vanuit de historie voortgekomen fabriekscomplex. Opmerkelijk is de produktiegang die duidelijk in een lijn over het terrein is uitgelegd. Het fabriekscomplex is tevens voor het dorp Heerde van sociaal-economisch belang.

Monumentnummer*: 520190

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	30 augustus 2004
Kadaster deel/nr	82971/7

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Heerde	Heerde	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Heerde	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Heerde	B			1545

Omschrijving**

Omschrijving

Eenlaags HOOFGEBOUW (A), bestaande uit kantoor- en ontvangstruimte met aan de achterzijde de aangrenzende, evenwijdig aan de langgerekte voorgevel liggende fabriekshal met sheddaken die hierna zal worden besproken. De aan de straat gelegen voorgevel verspringt in hoogte en bezit een rooilijn die door uitbouwen wordt overschreden. De hoofdzakelijk platte daken met mastiek, worden onderbroken door een zadeldak met puntgevel, waarvan de dakvoet overigens aansluit op het platte dak. Boven de ingang bevindt zich een schoorsteen met op gemetselde kolommen rustende dekplaat. De in Groninger rode en grijze baksteen (kruisverband) opgetrokken VOORGEVEL bevat per travee een of drie vensterassen in spaarvelden die boven trapsgewijs worden afgesloten. Het trasraam wordt door een rollaag beëindigd die over de lisenen zich voortzet. De op uitgemetselde lekdorpels (rollaag) rustende ramen bevatten stalen roedeverdelingen en komen in variaties voor van het standaardtype 2x4-ruits (helder kathedraalglas). Soms is de kop van het raam 2x2-ruits als klapraam uitgevoerd; in de middenpartij komen hoofdzakelijk ramen voor waarvan de benedenhelft enkelruits betreft.

De ingangspartij in de middenas van de gevel, wordt gekenmerkt door een gesloten borstwering waarin over de volle breedte van vijf assen een breed okerkleurig, zwart afgebiesd tegeltableau met in zwart het opschrift 'N.V. ARK'S BESCHUITFABRIEK'. De borstwering wordt afgedekt door gesmoorde gevelpannen. De dubbele enkelruits deuren worden afgesloten door 6x2-ruits glas in lood bovenlichten onder een latei. Het deurkozijn rust op hardstenen neuten en dorpel. Links bevindt zich een bouwsteen: 'DE EERSTE STEEN IS GELEGD/ DOOR M.J.V. ARK/ DIRECTEUR V/D N.V. ARK'S/ BESCHUITFABRIEK/ TE HEERDE/ 11 MEI 1931'. De lagere flanken van het gebouw bestaan aan iedere zijden uit tweemaal drie stalen vensters. Naar de hoeken van de gevel toe komen links een trafo-ruimte en driezijdige erker voor. De ijzeren trafodeur met drie ventilatioostertjes wordt afgesloten door een rollaag onder zes glazen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bouwstenen. De erker telt aan de voorzijde vier en aan de zijkanten één venster maar hier ontbreken de spaarvelden. In de rechter vleugel komt in plaats van de trafo een enkelruits deur voor met 6x2-ruits glas in lood bovenlicht en een raam. De erker aan deze zijde behoort bij de directiekamer. Naar rechts volgen hier drie smalle assen waarvan er een is ingevuld met een deur met drieruits bovenlicht als klapraam uitgevoerd. Vervolgens zes traveeën, waarin drie ramen, een dubbele opgeklampte deur bestaande uit kraalprofiel delen met drieruits bovenlichten onder een betonnen latei. De twee traveeën die dan volgen bevatten drie ramen waarvan er een is dichtgezet. De travee rechts is blind uitgevoerd. Vanaf de erker in de linkervleugel van de gevel komen 11 assen voor. Gescheiden van beide hoeken door drie traveeën komt links en rechts een puntgevel van een haaks gesitueerd zadeldak voor. Links bestaat die uit vijf, elk drie ramen tellend, velden met naar het midden toe opklimmend in hoogte, alleen in de middelste drie hooggeplaatste ramen. De rechter puntgevel (van de meelloods en grondstoffenmagazijn) bevat drie velden die op de middelste na blind zijn uitgevoerd. De hier aanwezige dubbele schuifdeuren (kraalprofiel delen) rusten onder een betonnen latei. De gevels op de hoeken zijn ingevuld door drie traveeën met drie ramen; alleen links komt nog een vierde travee voor (waaraan nieuwbouw grenst) met een roldeur onder een rollaag voor onder het in dit gedeelte hier licht hellende dakvlak.

De RECHTER ZIJGEVEL bezit drie spaarvelden. Ter weerszijden van uit kraalprofiel delen bestaande dubbele opgeklampte, deuren onder een betonnen latei, bevindt zich een vensteras van het standaardtype. de rechter deurvleugel bevat een kleinere deur.

Het INTERIEUR bezit nagenoeg de oorspronkelijke ruimtelijke indeling met behouden paneeldeuren. In de directiekamer met de erker rechts van de entree, is de houten lambrizing gehandhaafd, het balkenplafond met zwanehals korbelen en marmere vensterbank.

Waardering

HOOFDGEBOUW, gebouwd in 1931.

- Van architectuurhistorisch belang vanwege het goede en gave voorbeeld van een evenwichtig in ontwerp uitgevoerd hoofdgebouw op een fabriekscomplex. Het gebouw valt op door de uitgestrekte voorgevel met in de middenpartij een fraai keramisch tegeltableau met de naam van de fabriek.
- Van stedenbouwkundig belang vanwege de situering aan de Zwolseweg, die de verbindingsweg vormt van de dorpskern van Heerde naar Wapenveld. Het gebouw vormt onderdeel van een historisch gegroeid fabrieksterrein en speelt daarin een beeldbepalende rol.
- Van cultuurhistorisch belang vanwege zijn bestemming die is verbonden met de sociaal-economische en industriële ontwikkeling.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Handel en kantoor

Functie

Kantoorgebouw

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 520191

Status rijksmonument
Inschrijving register* 30 augustus 2004
Kadaster deel/nr 82971/14

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Heerde Heerde Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Heerde

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Heerde B 1545

Omschrijving**

Omschrijving

BEDRIJFSGEBOUW (C) (oorspronkelijk gasfabriek, tegenwoordig grondstoffen opslag en silo) noordwestelijk gelegen van het aangrenzende hoofdgebouw, wordt gedekt door een met mastiek belegd zadeldak voorzien van geprofileerde bakgoten, dat haaks op de weg is gesitueerd. Het in Groninger baksteen (kruisverband) opgetrokken gebouw bezit een rechthoekige plattegrond. De hoogte alsook de indeling van de gevels met vensters boven elkaar, wekt de indruk hier te maken te hebben met meer dan een bouwlaag.

Als VOORGEVEL wordt beschouwd de noordelijke langszijde die wordt gekenmerkt door tien spaarvelden waar de drie linker velden grotendeels door een schuifdeur onder een betonnen latei in beslag worden genomen. Rechts hiervan volgen drie velden met drie vensters met 4x2-ruits ramen (als in de voorgevel), onder de middelste triplet is het muurwerk gewijzigd. In het veld ernaast komt een opgeklampte kraalprofiel deur onder een latei voor, met rechts een raam. Hierboven komt weer een triplet standaardtype raam voor dat zich naar rechts in de drie volgende velden in twee rijen boven elkaar herhaalt.

De LINKER ZIJGEVEL met topgevel rijst uit boven de lagere voorgevel van het hoofdgebouw dat hier haaks op aansluit. De geveltop is door lisenen in drie velden verdeeld waarin in het middelste een drie vensters voorkomen. De velden ter weerszijden zijn blind uitgevoerd en worden afgesloten door een uitgemetseld klimmend fries.

De ACHTERGEVEL reikt eveneens boven de aangrenzende lagere bebouwing uit maar kan vanaf het fabrieksterrein niet worden waargenomen. Vanuit het interieur is te constateren dat deze gevel bovenaan dezelfde raam-indeling als de voorgevel bezit.

De RECHTER ZIJGEVEL bevat twee, door een kolom gescheiden, oorspronkelijke meerruits stalen kanteldeuren die zijn bezet met

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

damwand-platen. De geveltop is identiek aan de linker zijgevel.

Het INTERIEUR bevat onder meer een kleine ruimte aan de westzijde, waarin zich silo's bevinden. Een muur, waarin zich een dichtgezette opening onder een latei met transportrail bevindt, scheidt de ruimten. De beschoten kap wordt gedragen door stalen spanten die rusten op de buitenmuren.

Waardering

BEDRIJFSGEBOUW

- Van architectuurhistorisch belang als voorbeeld van een goed en redelijk gaaf bewaard voorbeeld van een fabrieksgebouw.
- Van stedenbouwkundig belang als onderdeel van een historisch gegroeid fabriekscomplex, gesitueerd aan de Zwolseweg, die de verbindingsweg vormt van de dorpskern van Heerde naar Wapenveld.
- Van cultuurhistorisch belang vanwege zijn bestemming die is verbonden met de sociaal-economische en industriële ontwikkeling.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Nutsbedrijf

Monumentnummer*: 520192

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	30 augustus 2004
Kadaster deel/nr	82971/18

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Heerde	Heerde	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Heerde	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Heerde	B			1545

*Omschrijving***

Omschrijving

Vrijstaand, eenlaags BEDRIJFSGEBOUW (D) (opslag Technische Dienst), bevindt zich het meest noordelijk van alle gebouwen op het terrein. Het is een in grondvlak rechthoekig, in Groninger baksteen opgetrokken gebouw. Het trasraam wordt beëindigd door een rollaag, waarmee ook de vensters worden afgesloten maar die zich over de vier gevels voortzet. Het wordt door een met mastiek voorzien zadeldak gedekt en is haaks op de Zwolseweg gesitueerd. Windveren en bakgoten zijn geprofileerd.

Als VOORGEVEL wordt de straatzijde beschouwd met onder de in kruisverband uitgevoerde topgevel, twee schuifdeuren (kraalprofiel delen) die achter een vrijstaande kolom zijn geplaatst, die zich tot in de kruin van de geveltop over de muur voortzet. De gevelopeningen worden door een latei afgesloten. De schuine zijden van de topgevel is voorzien van een uitgemetseld, opklimmend fries onder het dakoverstek.

De LINKER- en RECHTER ZIJGEVEL, uitgevoerd in halfsteens verband, zijn aan elkaar gelijk. Zij worden door zes lisenen (kruisverband) in vijf spaarvelden verdeeld waarvan het tweede en vierde veld zijn voorzien van drie naast elkaar geplaatste vensters met 2x2-ruits ramen rustend op een uitgemetselde lekdorpel en onder de eerder genoemde omlopende rollaag. Alleen de rechter zijgevel bevat in het eerste veld een moderne houten aanbouw. De ACHTERGEVEL is blind uitgevoerd en bezit enkel een uitgemetselde kolom die de gevel in tweeën verdeelt. Tegen de gevel is een moderne fietsstalling geplaatst.

Het INTERIEUR is eenvoudig en bevat behalve de op de buitenmuren rustende, door stalen Philibertspanten ondersteunde houten zoldering weinig waardevolle elementen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

- Van architectuurhistorisch belang als voorbeeld van een goed en redelijk gaaf bewaard voorbeeld van een fabrieksgebouw.
- Van stedenbouwkundig belang als onderdeel van een historisch gegroeid fabriekscomplex, gesitueerd aan de Zwolseweg, die de verbindingsweg vormt van de dorpskern van Heerde naar Wapenveld.
- Van cultuurhistorisch belang vanwege zijn bestemming die is verbonden met de sociaal-economische en industriële ontwikkeling.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Opslag

Functie

Opslaggebouw

Monumentnummer*: 520193

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	30 augustus 2004
Kadaster deel/nr	82970/177

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Heerde	Heerde	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Heerde	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Heerde	B			1545

Omschrijving**

Omschrijving

PORTIERSWONING (G) gelegen aan de zuidzijde van het complex. Het pand bezit een samengestelde plattegrond door een erker aan de voorzijde en een aanbouw aan de achterzijde. De van een trasraam voorziene gevels zijn opgetrokken in baksteen van dezelfde soort en in hetzelfde metselverband als waarin het hoofdgebouw (A) is opgetrokken. Overeenkomstig zijn ook de daktegels die voorkomen in fabriekshal (B) en de uitgemetselde schouders van de topgevels onder de geknikte dakvoet der eindgevels. De schuine zijden van de topgevel worden door een uitgemetselde rollaag afgebied. De vensteropeningen worden tenzij anders vermeld, alle ontlast door een rollaag en zijn voorzien van een uitgemetselde lekdorpel. In beide dakschilden van het zadeldak dat met de nok dwars op de straat is gesitueerd, komen platgedekte dakkapellen voor. De goot bestaat uit een mastgoot.

De VOORGEVEL die naar de straat is gekeerd, wordt door een in de rechterhoek geplaatste, erker bepaald. Deze sluit met twee van de vijf zijden gedeeltelijk de rechtergevel in. De gekoppelde ramen bestaan deels uit draairamen. Een omlopende betonband dient ter ontlasting. Links is een gekoppeld draairaam aanwezig terwijl in de geveltop een venster met drie gekoppelde ramen voorkomt, waarvan alleen de middelste draaibaar is uitgevoerd. De LINKER ZIJGEVEL bevat twee vensters waarvan links een uit twee ramen en rechts uit drie ramen bestaand venster. De twee dakkapellen zijn elk uitgevoerd met twee draairamen.

Tegen de ACHTERGEVEL komt links een uitbouw (voormalig kolenhok) met platdak voor naast een door een betonlatei gedragen, inpandig gelegen gekoppeld draairaam. Op de verdieping is een beglaasde (2x1-ruits) paneeldeur aangebracht. De uitbouw bezit aan de voorzijde links een lichtspleet (valraampje) en rechts een kraalprofieldeur. De deur rust op hardstenen neuten en dito dorpel. De rechterzijde bevat twee valraampjes. In de linkerzijde komt een rondboogvormige deur met in de kop meerdere ruitjes.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De RECHTER ZIJGEVEL die twee zijden van de eerder beschreven erker bevat heeft rechts een (kraalschroten) uit twee deurhelften bestaande paneeldeur met 3x3 ruitjes en een draairaam. Het deurkozijn rust eveneens op hardstenen neuten en dito dorpel. Onder de voordeur bevindt zich een kelderraam. De dakkapel bevat twee paar gekoppelde draairamen.

Het INTERIEUR met bewaard gebleven paneeldeuren, is eenvoudig uitgevoerd. De kamers begane gronds hebben balkenplafonds, schouwen ontbreken met uitzondering van die in de keuken. In de hal leidt een kwartslagtrap met trappaal naar de verdieping (afgetimmerd met plankendelen) waarin de plaatsing van een reversibele muur de ruimte in twee kamers heeft ingedeeld.

Waardering

- Van architectuurhistorisch belang als goed en redelijk gaaf voorbeeld van een portierswoning bij de eveneens door van Lensvelt gebouwde fabriek met overeenkomstige materiaal- en stijlkenmerken.
- Van stedenbouwkundig belang als onderdeel van een historisch gegroeid fabriekscomplex, gesitueerd aan de Zwolseweg, die de verbindingsweg vormt van de dorpskern van Heerde naar Wapenveld.
- Van cultuurhistorisch belang vanwege zijn bestemming die is verbonden met de sociaal-economische en industriële ontwikkeling.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Dienstwoning(K)

Functie

Portierswoning

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 520195

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	30 augustus 2004
Kadaster deel/nr	82970/187

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Heerde	Heerde	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Heerde	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Heerde	B			1545

*Omschrijving***

Omschrijving

FABRIEKSHAL (B), ingesloten door diverse gebouwen, voorzien van drie rijen aan de voorgevel evenwijdig gesitueerde sheddaken (tegenwoordig met kunststof lichtstraat). De twee torens, opgenomen in de dakvlakken van de aaneengeschakelde bedrijfsgebouwen bezitten in hun, met de nokas haaks op de straatzijde gerichte zadeldak met daktegels en uitgemetselde schouders van de puntgevels, identieke kenmerken. De toren aan de zuidzijde van het gebouwencomplex bevat aan de vier zijden enkele kleine raampjes die zijn gevat tussen een rollaag en een uitgemetselde lekdorpel. Boven een lijst van uitgemetselde koppen, bevinden zich twee, boven elkaar geplaatste uitgemetselde lekdorpels waarop in kozijnen nu reclameborden rusten. In de geveltop komt een enkelruits raam voor. De meer noordelijk geplaatste toren is minder hoog en is aan de voet uitgebouwd met een ruimte gedekt door een lessenaarsdak met daktegels. Aan de straatzijde bevat deze gevel twee kruisvensters gevat tussen een rollaag en uitgemetselde lekdorpel. In de geveltop komt een raampje voor. In de linkerzijde van de toren geeft een deur toegang tot het platte dak.

In het INTERIEUR van de fabriekshal met sheddaken is de uit plankdelen bestaande zoldering met ijzeren vakwerkspanten die door H-profielbalken worden gedragen nog aanwezig. De tweede en derde hal (gerekend vanuit de voorzijde) zijn van de eerste hal gescheiden door een later aangebrachte muur en dateert uit ca. 1930/1940. Hier komen dubbele geklonken U-profielbalken (Krupp NP 12) waardoor een H-profiel ontstaat, voor, die de balken ondersteunen van de met casetten voorziene dakschilden van de sheddaken.

Waardering

- Van architectuurhistorisch belang als voorbeeld van een goed en gaaf bewaard voorbeeld van een fabrieksgebouw, gedekt door sheddaken.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- Van stedenbouwkundig belang als onderdeel van een historisch gegroeid fabriekscomplex, gesitueerd aan de Zwolseweg, die de verbindingsweg vormt van de dorpskern van Heerde naar Wapenveld.
- Van cultuurhistorisch belang vanwege zijn bestemming die is verbonden met de sociaal-economische en industriële ontwikkeling.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Fabriekshal